

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení diplomantky: Barbora Skoumalová

Téma práce: Alternativy nepodmíněného trestu odnětí svobody

Rozsah práce: 93 stran (111 stran včetně obsahu, seznamu literatury, příloh, abstraktu a dalších součástí)

Datum odevzdání práce: 29. 4. 2022

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

Oponent diplomové práce: JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.

Míra podobnosti dle kontroly na plagiáty: 8 %

Míra podobnosti dle kontroly Turnitin: 34 %

1. Aktuálnost (novost tématu): Diplomantka si pro svou práci zvolila relativně atraktivní téma alternativních trestů. Zajistit, aby byl naplněn účel trestu, je i v podmínkách moderního trestání a zejména s ohledem na situaci v českém vězeňství velmi nelehký úkol. Ne každý pachatel trestné činnosti přitom zasluhuje nepodmíněný trest. To zejména za situace, kdy nejen pro pachatele, ale i celou společnost často převyšují negativa nepodmíněného výkonu trestu (zpřetrhání sociálních, ekonomických i rodinných vazeb, institucionalizace odsouzeného, integrace do kriminálního prostředí, vysoké náklady na odsouzené atd.) nad pozitivy. V trestní politice tak lze vysledovat trend rozšiřování okruhu alternativních trestů, jež mohou zajistit účel trestu lépe než nepodmíněný trest, navíc bez nutných negativních důsledků pobytu ve vězení. Analýza jednotlivých alternativních trestů přitom může pomoci ke zjištění, zdali jde o efektivní prostředek trestání, či nikoliv. Na tomto podkladě se proto otevírá prostor pro zajímavé a originální zpracování tématu.

2. Náročnost tématu na:

a. Teoretické znalosti

Autorka v diplomové práci prokázala dobré teoretické znalosti zejména z trestního práva hmotného a (částečně) i z kriminologie (penologie).

b. Vstupní údaje a jejich zpracování

Diplomantka rovněž prokázala dostatečnou orientaci v odpovídajících materiálech a dokázala oddělit pro svou práci podstatné zdroje od těch nepodstatných. Musela vycházet zejména z monografií a odborných článků ke zvolenému tématu. Rovněž diplomantka pro práci využila i poznatky tuzemské judikatury.

c. Použité metody

Při vytváření své práce autorka používala standardních vědeckých metod typických pro danou problematiku, tedy zejména analýzu a komparaci cizích textů.

3. Kritéria hodnocení práce:

a. Splnění cíle práce a samostatnost při jejím zpracování

Autorka si hned v úvodu vytyčila za cíl provést „komplexní analýzu problematiky ukládání alternativních trestů, její zhodnocení a porovnání se zahraničím a zamyslet se nad možnými změnami, které by mohly vést ke zlepšení současného stavu české úpravy alternativních trestů.“ Autorce však (stejně jako jakémukoliv orientovanému čtenáři) musí být jasné, že v rozsahu diplomové práce tohoto ambiciózního cíle není možné dosáhnout; rozhodně ne „komplexně“ či „podrobně“, jak autorka v úvodu proklamuje. Cílem tak mohlo být (vzhledem k širokému pojetí tématu autorky – k tomu srov. poznámky níže) předložit čtenáři základní vhled do problematiky alternativního trestání a představení jednotlivých alternativních trestů s návrhy na jejich rozšíření s ohledem na některé zahraniční úpravy. Lze shrnout, že (oponentem modifikovaného) cíle se autorka chopila poměrně zdařile a je možné konstatovat, že ve své práci stanovených cílů dosáhla samostatně a způsobem, který odpovídá základním požadavkům na obdobný druh (základní) vědecké práce.

b. Formální členění práce a její logická stavba

Předložená práce splňuje po formální stránce všechny požadavky. Celkově i s přílohami je vypracována na 111 stranách, přičemž vlastní text včetně úvodu a závěru obsahuje 93 stran. Nechybí abstrakt v českém a anglickém jazyce i seznam klíčových slov.

Text sám je přehledně strukturován do 9 kapitol, které se dále člení na jednotlivé podkapitoly. Takto pojatou strukturu autorka doplnila úvodem a synergickým závěrem, což odpovídá obvyklému způsobu vnitřního dělení diplomových prací. První kapitola obsahuje obecný úvod do problematiky trestání a jeho účelu. V druhé kapitole se autorka krátce věnuje nepodmíněnému trestu a alternativnímu trestání v obecné rovině. Následují kapitoly s jednotlivými druhy alternativních trestů: Podmíněné odsouzení (s dohledem), peněžitý trest, obecně prospěšné práce a domácí vězení, přičemž tuto část práce uzavírá kapitola se zbývajících druhů trestů vyjma nepodmíněného odnětí svobody. Osmou kapitolu tvoří krátká komparace s úpravami Slovenska, Polska a Francie. Práci uzavírají také spíše stručnější úvahy de lege ferenda. Diplomantka tak pro svou práci zvolila logickou strukturu, která čtenáři pomáhá v dobré orientaci v práci. Autorka při svém výkladu postupuje od obecného ke konkrétnímu, což napomáhá lepšímu pochopení ze strany čtenáře. Oponent však musí práci vytknout určitou rozvleklost, kdy diplomantka přistupuje k tématu tak říkajíc „od lesa“, takže práci zabírá velké místo zbytečné obecné výklady o teoriích trestání a účelu trestu, přičemž namísto toho, aby zvolené extrémně široké téma redukovala např. jen na obecnou problematiku alternativního trestání, popř. si vybrala jen některé (problematické) alternativní tresty, se snaží věnovat všemu (v práci lze absurdně najít i několik odstavců o trestech ztráty čestných titulů a vyznamenání a vojenské hodnosti), takže práce má extrémní rozsah, aniž by zvlášť zabředávala do hloubky (srov. poznámky níže).

c. Práce se zdroji (včetně využívání cizojazyčných zdrojů a citací):

Autorka s ohledem na zvolené téma zřejmě zvolila dostatečný a reprezentativní okruh pramenů; v práci (jež se svou povahou, minimálně ohledně obecného výkladu k alternativním trestům, nezužuje na českou národní úroveň) však využila toliko dvou zahraničních (nadto internetových) pramenů, což je opravdu nedostatečné. Práci by rovněž slušel větší počet využitých článků v odborných časopisech či příspěvků ve sbornících, jichž k tématu není málo. Autorka správně v práci rozlišuje mezi citací a parafrází. Diplomantka rovněž správně odkazuje na internetové zdroje, u kterých uvádí kromě kompletní webové adresy i datum zobrazení. Autorka v práci ovšem je velmi málo využívala citační zkratky (pouze vzácně a nekonzistentně využívala zkratku tamtéž – srov. např. pozn. č. 26, 27 a 28), které by více přispěly lepší přehlednosti odkazů na prameny.

d. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka autorkou provedené analýzy tématu se jeví s ohledem na rozsah práce jako dostačující, její analýza cizích textů a poznatků je relativně zdařilá, tyto pak kompiluje a seřazuje do svého autorského textu. Diplomantka cizí názory nejen v práci přejímá, ale dokáže k nim na několika místech přistupovat s určitou kritikou. Přitom také někdy předkládá čtenáři na vykládanou problematiku svůj názor. Diplomantka rovněž práci propojila své teoretické znalosti s judikaturou na dané téma. Přesto však práce trpí (jak bylo shora naznačeno) určitou povšečností, kdy autorka se chce věnovat všemu, ale toliko po povrchu. Na hledání problematických stránek (vyjma kritiky ukončení elektronického monitoringu v rámci trestu domácího vězení) a jejich případné řešení pak již jaksi nezbyývá prostor, stejně jako by mohly být rozvinutější úvahy de lege ferenda i některé části zahraniční komparace (srov. např. naprosto zbytečný a nic neříkající výklad ke slovenské úpravě).

e. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Úprava práce je na dobré úrovni. Členění do jednotlivých kapitol a podkapitol je přehledné a logické.

f. Jazyková a stylistická úroveň

Autorský text diplomantky je celkem čtivý, na dostatečné stylistické úrovni, který je i pro laického čtenáře srozumitelný. Práce netrpí extrémním množstvím gramatických chyb a překlepů, byť v případě vlastních úvah autorky lze vysledovat, že příliš neovládá psaní čárek ve větě složitě (resp. se jím příliš neobtěžuje). Poněkud schizofrenně pak působí, pokud se autorka v práci označuje za „autora“, ačkoliv o sobě jinak mluví v ženském rodě.

4. Konkrétní poznámky k práci:

- Oponent nesouhlasí s názorem autorky, že uložení povinnosti v podobě zdržení se návštěv sportovních, kulturních a jiných společenských akcí v dnešní době s ohledem na tomu odpovídající trest nepřipadá v úvahu. Tuto povinnost totiž bude vhodné uložit např. při ponechání podmíněně odloženého trestu v platnosti podle § 83 odst. 1 písm. c) TZ, zejména pokud porušení podmínky má souvislost se sportovním utkáním.
- Autorka na str. 52 nevhodně zaměňuje fikci neodsouzení a zahlazení odsouzení, což nejsou shodné instituty (srov. např. § 65 odst. 5 TZ a § 105 TZ).

5. Celkové zhodnocení a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Na základě výše uvedeného lze uzavřít, že předložená práce bez ohledu na jakékoliv konkrétní připomínky oponenta práce představuje slušné a poctivé zpracování tématu.

Proto doporučuji předloženou práci k obhajobě.

Při ústní obhajobě by diplomantka měla zodpovědět tuto otázku:

Vysvětlete a obhajte své tvrzení uvedené v práci na str. 65, že trest domácího vězení má dle naší úpravy širokou možnost uplatnění...

V případě úspěšné obhajoby navrhuji práci hodnotit klasifikačním stupněm: **2**

V Praze dne: 18. 5. 2022

JUDr. Jiří Krupička, Ph.D.
oponent diplomové práce